

Urban Vovk

Odprta vrata med življenjem in poezijo

Josip Osti: KRAŠKI NARCIS

ŠOU, Študentska založba, Ljubljana 1999 (Knjižna zbirka Beletrina)

Danes so se spet nekaj razpisali okrog moje najnovejše zbirke.
 Izmislili prave štorije o tem, kdo vse da name vpliva.
 Najbolj je name vplivala neka absolventka germanistike.
 A to so zamolčali, kajti, za boga, le koga to briga.

Izet Sarajlić: *Piši mi na zeleno adresu poletja*, prevedel Ivan Minatti

Pesnik Josip Osti, bivši mladinski prvak bivše Jugoslavije na štiristo metrov, stanuje z ženo Barbaro v Šiški in v hiši v Tomaju na Krasu. Na podobno nenavaden način je začel svojo kratko spremno besedo k Sarajličevi *Liriki* (DZS, Ljubljana 1971) Kajetan Kovič. Razlog, ki tudi mojemu pisanju o drugem avtorju dopušča to navidezno indiskretnost (že) v uvodnem stavku kot primerno in upravičeno, pa se zdi enako preprost kot pri njem – tudi Josip Osti namreč, kot njegov dobri prijatelj Sarajlić, pušča vrata med življenjem in poezijo na stežaj odprta, to pa, vsaj zame, bolj kot po poetizaciji sveta življenjskega izkustva, ponazarja nasprotno intencijo – po vstopanju tega sveta v jezik poezije. Sam Osti pa o tem, v pesmi *Nekateri pesniki pišejo tako, kot živijo* iz zbirke *Salomonov pečat*, pravi naslednje: »Nekateri pesniki pišejo tako, kot živijo, / drugi pa živijo tako, kot pišejo. / Sem med tistimi, ki pišejo tako, / kot živijo, in živijo tako, kot pišejo.«

Med poetikama Ostija in njegovega starejšega *zemljaka*, sicer najbolj znanega bosanskega pesnika, je tudi drugače kar nekaj sorodnosti. Tudi za Ostija je, tako kot za Sarajlića, značilna narativna,

emotivna in intimistična lirika, ki vzdržuje z bralcem komunikativen odnos in ki kljub preprostosti izraza kljubuje obrabljenosti in plehkosti sporočila, za oba pesnika pa je značilna tako ljubezenska kot vojna tematika. S poudarjanjem podobnosti med obema pesnikoma si nikakor ne želim začeti premisleka o morebitni vplivnosti Sarajličevega razumevanja poezije na Ostijevo, temveč le še dodatno poudariti življenjskost, organskost obeh poetik, ki si ne pokrivata ušes ne pred vzdihom ne pred krikom; poetik, katerih senzibiliteta se ne izmika trpkosti in bolečini ter ki vsaka po svoje upesnjujeta vsakdanjo izkušnjo in navzlic svojim dostopnejšim in razumljivejšim poudarkom ter vsečloveškim temam ohranjata izpovedno avtentičnost.

Zbirka *Kraški Narcis*, ki jo prelevata močni občutenji kraške pokrajine in živega glasu mrtvega pesnika, Srečka Kosovela, je avtorju prinesla letošnjo Veronikino nagrado za najboljšo pesniško zbirko, to pa je, za Ostija, še kako pomenljivo – Veronika je namreč prav tako ime njegove matere, ki ji, ob očetu in očetovih starših, knjigo tudi posveča in katere podoba je v pesmih *Kraškega Narcisa* ves čas vsebinsko navzoča – njena mladostna fotografija v kuhinjski kredenci, njen glas, ki ga še kot edini povezuje s tragedijo porušenega rodnega mesta in osebno zgodovino. Je podoba, ki v njegovo neposrednejšo govorico opevanja pitoreskne in zvokovne lepote Krasa, najdene pesniške Itake, dežele »ponovnega otroštva«, novega doma, jezika, ljubezni, žene (*Pomlad na Krasu*), vnaša melanholično intonacijo spominov, ki so sicer bili osrednja tema Ostijeve prozne zbirke *Odraščal sem med živalmi*, iz katere je tudi v slovenščino prevedeni izbor zgodb *Izginula ledena čarovnija* (CZ, Ljubljana 1998).

O trinajsti, četrti v Sloveniji natisnjeni knjigi pesmi Josipa Ostija naj povem nekaj bolj ali manj že znanih poglobitosti in podrobnosti: da je *Kraški Narcis* pesnikova prva v slovenščini napisana pesniška zbirka (*druga prva*, kot ji pravi sam), s tem se kot pesnik (kot kritik in teoretik že prej, morda pa nekoč tudi kot prozaist) pridružuje družini literatov, ki so zamenjali svoj izpovedni jezik

(Beckett, Brodski, Kundera, Nabokov ...); da je zbirka nastala v nekaj dneh in da prinaša šestdeset pesmi, med katerimi so štiri objavljene v prevodu (ker so bile napisane v Ostijevem maternem jeziku in že bile objavljene v knjigi). Ob teh poudarkih postane zanimivo osredotočenje zlasti na dvojce: kako prepričljivo (drug) jezik posreduje (zrcali) zgoraj opisano vsebinsko motiviko in ali v tem smislu prednjačijo prevodi, ki so pomešani med Ostijeve izvirno slovenske pesmi, ter, drugo, kako se tematska pestrost v knjigi uglašuje oziroma dopolnjuje s tako izrazito inspirativno pesniško kreacijo.

Osti tudi v drugačnem jeziku ostaja predvsem virtuoz upesnjevanja malih lirizmov (snov za pesem je lahko zanj tudi *popravljanje ograje*) in *večnosti trenutka*, to se zlasti izkazuje v istoimenski pesmi ter v pesmih *Ob svitu*, *Svetloba v avgustu* in *Ledene rože*, v katerih se z neizmerno lahkotnostjo poigrava z asociacijami in pri tem s pretanjenim občutkom za jezik in doziranjem besed spretno detajlira in niansira podobe, ki so vzgib tem asociacijam. Podobe priklicujejo spomine in oživljajo hrepenenje, iz bežnega prizora ali drobnega doživljaja se odvijte nit časa v različne smeri in se naposled sklene v krog, v katerega se lahko ujame nevidno, kot »električni krog misli na rojstvo in smrt«, ki se zaiskri v trenutku, ko njegova roka, mokra od zemlje, poboža ženin trebuh (v pesmi *Ob svitu*). Poleg tega je ena izmed elementarnih prepoznavnosti Ostijeve pisave nasploh sugestivna otožnost njegovega osebnoizpovednega sentimenta, ki pride popolnoma do izraza denimo v pesmih *Leta in leta že živim samo od spominov* in *Še eno poslovilno pismo*. V slednji spesni tudi tako obupano odsotne verze, kot so: »... Ampak / ne morem, ne morem, ne morem več. Tudi / v Tomaju me je, mati, našel sarajevski / dež. Nimam se pred njim več kam skriti. / Nimam pred njim več kam pobegniti.« Pesnikovi verzi so, s tem ko so spregovorili v drugačnem jeziku, morda izgubili nekaj melodičnosti (predvsem, razumljivo, v odnosu do njegovih pesmi, napisanih v bosanskem jeziku, in manj do Potokarjevih prevodov istih pesmi), ki jo kajpak pogojuje tudi neenaka pestrost obeh jezikov.

Manj opazen oziroma manj prepričljiv del *Kraškega Narcisa*

so na eni strani kratke pesmi (dvo- in trivrstičnice), ki izzvenijo (to preseneča zlasti z ozirom na Ostijevo tenkočutno upesnjevanje večnosti trenutka) precej togo in v vsebinskem pogledu bolj iskrivo kot poglobljeno. Na drugi strani pa enak vtis nastane ob znotraj-poetsko- in autoreferenčnih pesmih (*Kako nastaja moja pesem, Ljubim tudi za vas, Antipesem*), pri katerih prevlada občutek, da so ob – za Ostija značilni – odkriti emotivnosti in iskrenem patosu, ki nosi te pesmi, refleksivno prepovršno artikulirane in prešibko poantirane, to pa, nazadnje, seveda ne more in ne sme kaliti toka pri njegovem izviru.